

Příloha č. 1 ke Zprávě o činnosti národní korespondentky, její zástupkyně a členů týmu pro boj proti obchodování s lidmi, zneužívání žen a dětí, nelegální migraci a zaměstnávání, genderové, domácí a sexuálně motivované násilí a pro ochranu práv obětí trestných činů za rok 2019

1.

K jednočinnému souběhu zločinu týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, 2 písm. d) trestního zákoníku a zločinu znásilnění podle § 185 odst. 1, 2 písm. a) trestního zákoníku

U S N E S E N Í

Nejvyšší státní zástupce dne [redacted] 2019 v trestní věci obviněného T. Z. [redacted],
rozhodl podle § 174a odst. 1 trestního řádu **t a k t o:**

Usnesení státního zástupce [redacted] ze dne 10. 9. 2019 č. j. [redacted], jímž bylo podle § 172 odst. 1 písm. d) trestního řádu z důvodů uvedených v § 11 odst. 1 písm. l) trestního řádu zastaveno trestní stíhání obviněného T. Z.,

se z r u š u j e ,

neboť je nezákonné.

O d ů v o d n ě n í

Usnesením státního zástupce [redacted] ze dne 10. 9. 2019 č. j. [redacted] bylo podle § 172 odst. 1 písm. d) trestního řádu s odkazem na § 11 odst. 1 písm. l) trestního řádu zastaveno trestní stíhání obviněného T. Z. pro skutek kvalifikovaný jako zločin znásilnění podle § 185 odst. 1, 2 písm. a) trestního zákoníku, jehož se měl obviněný dopustit podle popisu ve výrokové části rozhodnutí tím, že (cit.)

„v místě společného obydlí v [redacted], v rodinném domě na adrese [redacted], A. Z. v neděli 28. 4. 2019 sdělila svému manželovi T. Z., že odejde bydlet do svého bytu v [redacted], odmítla s ním nadále přespávat v ložnici a přespávala v sedačce v obýváku, kdy s ním nechtěla mít sex a nechtěla, aby ji obtěžoval, kdy již dne 29. 4. 2019 v době kolem 23:00 hodin ji T. Z. pod příslibem, že ji nechá, nic po ní nebude požadovat, přesvědčil, aby s ním šla spát do ložnice, přičemž jak si lehla nahá do postele, neboť je takto zvyklá spávat, začal na ni sahat, sahal A. Z. na prsa, mezi nohy, kdy mu odhazovala ruce a říkala mu, ať toho nechá. Na tyto projevy nesouhlasu nijak T. Z. nereagoval, lehl si celou vahou svého těla na A. Z., kdy tomuto jednání se nedalo vůbec ubránit, chytil ji jednu ruku vedle u hlavy, kdy druhou ruku měla pod sebou, pod tělem, přičemž svojí jednou rukou držel ruku A. Z. a druhou rukou ji roztahoval kolena od sebe, při tomto se jej snažila nohama skopnout, bránit se zmítáním těla a opakovaním, že si to nepřeje, kdy se nakonec T. Z. dostal mezi nohy A. Z. celým tělem a vykonal na ní, přes její nesouhlas a aktivní odpor, pohlavní styk se splnutím pohlavních orgánů, kdy po chvíli svého jednání, bez vyvrcholení, zanechal, čímž A. Z. měla být způsobena újma.“

Ve strohém odůvodnění předmětného usnesení státní zástupce uvedl, že obviněný T. Z. je ze spáchání vytykaného jednání usvědčován výpovědí poškozené A. Z., která je podpořena obsahy podaných vysvětlení N. V., Z. Š. a A. H. Učiněná skutková zjištění však státní zástupce blíže neupřesnil a podrobněji se nevyjádřil ani k užití právní kvalifikaci stíhaného skutku. Pouze zdůraznil, že dne 12. 8. 2019 poškozená A. Z. vzala zpět dříve udělený souhlas s trestním stíháním obviněného. Závěrem státní zástupce poukázal na znění § 163 odst. 1, 2 trestního řádu a zkonstatoval, že obviněný je stíhán pro zločin znásilnění podle § 185 odst. 1, 2 písm. a) trestního zákoníku, jehož se měl dopustit vůči své manželce jednáním výše popsaným. K trestnímu stíhání obviněného je proto nezbytný souhlas poškozené, který však nebyl dán, respektive byl poškozenou vzat zpět a současně nebyly zjištěny okolnosti uvedené v § 163a odst. 1 písm. d) trestního řádu. Z těchto důvodů se podle

státního zástupce stalo trestní stíhání obviněného T. Z. nepřijatelným, a proto bylo zastaveno podle § 172 odst. 1 písm. d) trestního řádu s odkazem na § 11 odst. 1 písm. l) trestního řádu.

Rozhodnutí nabylo právní moci dne 24. 9. 2019.

Usnesení o zastavení trestního stíhání obviněného T. Z., jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, bylo přezkoumáno, přičemž bylo shledáno nezákonným. Dokazování sice bylo v dané věci provedeno v rozsahu uloženém v § 2 odst. 5 trestního řádu, při hodnocení jeho výsledků však došlo k porušení zákona v § 2 odst. 6 trestního řádu. Toto zásadní pochybení ve svém finálním důsledku vedlo k nezákonné aplikaci § 172 odst. 1 písm. d) trestního řádu ve spojení s § 11 odst. 1 písm. l) trestního řádu.

Podle § 2 odst. 6 trestního řádu orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.

Podle § 172 odst. 1 písm. d) trestního řádu ve spojení s § 11 odst. 1 písm. l) trestního řádu státní zástupce trestní stíhání zastaví, je-li trestní stíhání nepřijatelné proto, že bylo podmíněno souhlasem poškozeného a souhlas nebyl dán nebo byl vzat zpět.

Za účelem ozřejnění důvodů, které vedly k vydání tohoto kasačního usnesení nejvyššího státního zástupce, je potřebné připomenout dosavadní průběh trestního řízení v nyní přezkoumané věci.

Trestní stíhání obviněného T. Z. bylo podle § 160 odst. 1 trestního řádu zahájeno usnesením policejního orgánu Policie ČR, Krajského ředitelství policie [redacted], Územního odboru [redacted] oddělení obecné kriminality v [redacted] ze dne 25. 5. 2019 č. j. [redacted]

pro zločin znásilnění podle § 185 odst. 1, 2 písm. a) trestního zákoníku, kterého se měl obviněný dopustit tím, že (cit.)

„1) v místě společného obydlí v obci [redacted], A. Z. v neděli 28.4.2019 sdělila svému manželovi T. Z., že odejde bydlet do svého bytu v [redacted], odmítla s ním nadále přespávat v ložnici a přespávala v sedačce v obýváku, kdy s ním nechtěla mít sex a nechtěla, aby ji obtěžoval, dne 29.4.2019 v době kolem 23.00 hod. ji T. Z. pod příslibem, že ji nechá, nic po ní nebude požadovat, přesvědčil, aby s ním šla spát do ložnice, přičemž jak si lehla nahá do postele, neboť je takto zvyklá spávat, začal na ni sahat, sahal A. Z. na prsa, mezi nohy, kdy mu odhazovala ruce a říkala mu, ať toho nechá. Na tyto projevy nesouhlasu nijak T. Z. nereagoval, lehl si celou vahou svého těla na A. Z., kdy tomuto jednání se nedalo vůbec ubránit, chytil ji jednu ruku vedle u hlavy, kdy druhou ruku měla pod sebou, pod tělem, přičemž svojí jednou rukou držel ruku A. Z. a druhou rukou ji roztahoval kolena od sebe, při tomto se její snažila nohama skopnout, bránit se zmitáním těla a opakováním, že si to nepřejde, kdy se nakonec T. Z. dostal mezi nohy A. Z. celým tělem a vykonal na ní, přes její nesouhlas a aktivní odpor, pohlavní styk se splynutím pohlavních orgánů, kdy po chvíli svého jednání, bez vyvrcholení, zanechal,“

dále pro přečin týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, 2 písm. d) trestního zákoníku, kterého se měl obviněný dopustit tím, že (cit.)

„2) T. Z. opakovaně, nejméně od roku 2013, se stupňující intenzitou fyzicky i psychicky týral svoji manželku A. Z. tak, že s ní neustále manipuloval, vyhrožoval jí, že když se s ním rozvede, tak nic nedostane, že si nechá děti, ponižoval ji, hrubě jí nadával slovy - ty pičo, ty kundo zdechlá, parazit, příživníku, nicko, nulo, apod., kdy ji takto tituluje cca obden a to i před jejich nezletilými dětmi, kdy část útoků proti své osobě A. Z. hlásila policii a to incident z 28.2.2013, kdy v ranních hodinách v RD v [redacted] (dále jen ve společném RD), za ní T. Z. přišel, začal na ni řvát, že je kunda zdechlá a piča, chytil ji za obě ruce, odstrčil od kuchyňské linky a pravou rukou zařatou v pěst jí naznačoval úder do obličeje, dne 25.4.2014 ve společném RD po slovní rozepři fyzicky napadl A. Z., kde ji v ložnici shodil z postele na zem, kdy ji cloumal s hlavou, přičemž ji způsobil drobnou oděrku na víčku levého oka, dne 10.5.2018 ve společném RD manželku A. Z. slovně urážel, hodil po ní několik předmětů a vymočil se před ní na podlahu, v přesně nezjištěnou dobu roku 2013 ji fyzicky napadl, kdy ji ranou pěstí srazil k zemi, a kopal do ní, kdy ze strachu zůstala nehybně ležet, měla naražená žebra a podlitiny v obličeji, což viděly i děti, kdy jím bylo vysvětleno, že spadla z kola. Následně ji cca jednou do měsíce bil, kdy se jednalo o poždůchování, facky a stálé pohlavky, snažil

se ji vyhodit ze společného domu, v přesně nezjištěnou dobu v uvedeném mezidobí ji spoře oblečenou A. Z. smýkal ve společném RD po zemi, kdy se ji snažil vyhodit z domu, čemuž zabránila zabodnutím pilníku do jeho stehna, při dovolené po cestě k moři vyhazoval A. Z. z vozidla před dětmi ven, kdy otevřel dveře a vykřikoval ty pičo, co kecáš vypadni, kdy vše postupně graduje a vyvrcholilo ode dne 26.4.2019, kdy po sdělení, že se s ním rozvede zažívala A. Z. psychoteror, neboť ji ve dne i v noci nadával, plival na ni, snažil se vykopnout dveře tělocvičny, kde uzamčená přespávala, dával jí pohlavky, ponižoval ji, kdy takto se chová i před dětmi, což vygradovalo dne 24.5.2019, kdy jí vyhrožoval pěstí u obličeje, začal na ni slovně útočit, ty pičo, ty kurvo, kdy už konečně vypadneš, kdy pěstí ji tlačil hlavu dozadu a začal na ni plivat, kdy poškozená to již nevydržela a dala mu facku, kterou jí okamžitě vrátil.“

K výše citovanému usnesení policejního orgánu je vhodné nejprve poznamenat, že rozčlenění jediného trvajícího jednání (skutku) obviněného T. Z., spočívajícího v různých formách domácího násilí páchaného vůči jeho manželce A. Z. po dobu několika let, na dva samostatné skutky, bylo určující (v negativním slova smyslu) pro další postup orgánů činných v trestním řízení, především pro rozhodnutí dozorového státního zástupce, který toto chybné rozdělení na dva samostatné skutky od počátku akceptoval, a proto o nich i samostatně rozhodl.

Dne 10. 9. 2019 podal státní zástupce na obviněného T. Z. u Okresního soudu v [REDAKCE] obžalobu č. j. [REDAKCE] pro zločin týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, 2 písm. d) trestního zákoníku, o níž dosud nebylo soudem rozhodnuto.

V žalobním návrhu podané obžaloby státní zástupce popis skutku, použitý policejním orgánem v části výroku označené bodem 2) citovaného usnesení o zahájení trestního stíhání, upravil tak, že obviněný T. Z. (cit.)

„opakovaně, nejméně od roku 2013, se stupňující intenzitou fyzicky i psychicky napadal, deptal, urážel a vulgárně označoval svoji manželku A. Z., zejména tím, že s ní neustále manipuloval, vyhrožoval jí, že když se s ním rozvede, tak se oběsí, ponižoval ji, zamezoval ve styku s kamarády a blízkými, hrubě jí nadával slovy - ty pičo, ty kundo zdechlá, parazitu, příživníku, nicko, nulo, jednal s ní jako se svým majetkem, apod., kdy ji takto tituluje cca. obden, a to i před jejich nezletilými dětmi, jako například při cestě na dovolenou k moři, kdy A. Z. vyhazoval z vozidla před dětmi ven, kdy otevřel dveře a vykřikoval ty pičo, co kecáš vypadni, dále pak tím, že obviněný v poslední době přes mobilní aplikaci sleduje její polohu, v jednom případě se ji dokonce snažil pomoct, a to bezprostředně po té, co před ní takto pomohl i gauč v obývacím pokoji, požduchováním, fackami, pohlavky, naznačováním úderu pěstí až shozením na zem, cloumáním po zemi, házením předměty, údery pěstí a kopy ji fyzicky napadal, kdy některé z útoků obviněného v daném období A. Z. nebo dcera M. hlásily i na policii, přičemž pokud jde o fyzické napadení pěstmi a kopy, k tomu došlo někdy na přelomu roku 2012 a 2013, kdy způsobená zranění, naražená žebra a podlitiny v obličeji, viděly i děti, kterým bylo vysvětleno, že spadla z kola, a od kteréžto doby k obdobným fyzickým napadením docházelo jednou za 2-3 měsíce, kdy vše postupně vygradovalo a vyvrcholilo nejdříve dne 26. 4. 2019, kdy po sdělení A. Z. že se s obviněným rozvede, A. Z. zažívala doslova psychický teror, neboť ji ve dne i v noci nadával, plival na ni, snažil se vykopnout dveře tělocvičny, kde uzamčená přespávala, opětovně jí dával pohlavky, ponižoval ji, a to opět před dětmi, což naposled vygradovalo dne 24. 5. 2019, kdy jí vyhrožoval pěstí u obličeje, začal na ni slovně útočit, a říkal ať se odstěhuje, kdy pěstí jí tlačil hlavou dozadu a začal na ni plivat, na což poškozená dala obviněnému facku, kterou jí okamžitě vrátil.“

Současně tentýž státní zástupce rozhodl nyní zrušováním usnesením ze dne 10. 9. 2019 č. j. [REDAKCE] podle § 172 odst. 1 písm. d) trestního řádu s poukazem na § 11 odst. 1 písm. l) trestního řádu o zastavení trestního stíhání obviněného T. Z. pro zločin znásilnění podle § 185 odst. 1, 2 písm. a) trestního zákoníku, jehož se měl obviněný dopustit způsobem popsáním ve výroku usnesení o zahájení trestního stíhání pod bodem 1).

Na tomto místě je třeba uvést, že podle § 163 odst. 1 trestního řádu trestní stíhání pro taxativně vymezené trestné činy (tento výčet však – čehož si byl vědom i státní zástupce Okresního státního zastupitelství v [REDAKCE] – nezahrnuje trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 trestního zákoníku) proti tomu, kdo je ve vztahu k poškozenému osobou, vůči níž by měl poškozený jako svědek právo odepřít výpověď (§ 100 odst. 2 trestního řádu), lze zahájit a v již zahájeném trestním stíhání pokračovat pouze se souhlasem poškozeného. Výše definovaný vztah poškozeného a toho, vůči němuž má právo udělit nebo odepřít souhlas s trestním stíháním, musí existovat v době,

kdy je vedeno trestní stíhání. Výjimku tvoří trestný čin znásilnění podle § 185 odst. 1, 2 trestního zákoníku, u něhož zákon připouští možnost odepřít souhlas k trestnímu stíhání vzhledem k manželskému poměru, poměru druha a družky nebo vztahu partnerství (§ 1 odst. 2 zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů) trvajícím jak v době, kdy se trestní stíhání vede, resp. má vést, tak v době spáchání činu.¹

Východiskem pro koncipování nynějšího kasačního usnesení nejvyššího státního zástupce pak bylo zodpovězení otázky, zda jednání obviněného T. Z. spáchané ke škodě A. Z., právně kvalifikované státním zástupcem Okresního státního zastupitelství v [REDAKCE] jako zločin znásilnění podle § 185 odst. 1, 2 písm. a) trestního zákoníku, bylo trestným činem spáchaným v jednočinném souběhu se zločinem týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, 2 písm. d) trestního zákoníku, tedy zdali z hlediska trestněprávního bylo jediným skutkem.

Pojem „skutek“ není explicitně definován v trestním zákoně ani trestním řádu, jeho výklad však podává nauka práva trestního a na ni navazující soudní judikatura.

Podle § 220 odst. 1 trestního řádu soud může rozhodovat jen o skutku, který je uveden v žalobním návrhu.

Podle § 11 odst. 1 písm. h) trestního řádu trestní stíhání nelze zahájit, a bylo-li zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno, proti tomu, proti němuž dřívější stíhání pro týž skutek skončilo pravomocným rozsudkem soudu nebo bylo rozhodnutím soudu nebo jiného oprávněného orgánu pravomocně zastaveno, jestliže rozhodnutí nebylo v předepsaném řízení zrušeno.

Rozhodné okolnosti zakládající nepřípustnost trestního stíhání jsou vymezeny v příslušných ustanoveních trestního řádu, v ústavních předpisech a v mezinárodních úmluvách, jimiž je Česká republika vázána.

Základními vnitrostátními normami, které upravují nepřípustnost trestního stíhání, jsou čl. 40 odst. 5 Listiny základních práv a svobod a § 11 odst. 1 písm. h), j) a k) trestního řádu a § 11a trestního řádu. Z norem obsažených v mezinárodních smlouvách, jimiž je Česká republika vázána, mají klíčový význam čl. 14 odst. 7 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech a čl. 4 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, ve znění pozdějších protokolů (dále jen „Protokol č. 7 k Úmluvě“), které jsou ve smyslu čl. 10 Ústavy v České republice bezprostředně závazné a mají přednost před zákony; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva. Navíc § 11 odst. 1 písm. m) trestního řádu upravuje jako specifický důvod nepřípustnosti trestního stíhání to, že jeho vedení vylučuje vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána.

Zásadu „ne bis in idem“ – právo nebýt souzen nebo trestán dvakrát za týž čin – ve smyslu čl. 4 Protokolu č. 7 k Úmluvě, je namístě vztáhnout jak na činy patřící podle českého právního řádu mezi trestné činy, tak zásadně i na činy spadající mezi přestupky, a to ve všech kombinacích, které mezi nimi přicházejí v úvahu. V praxi proto může dojít k porušení této zásady v případě vynesení dvou po sobě následujících rozhodnutí pro týž čin kvalifikovaný v obou případech jako trestný čin (tzn. v kombinaci trestný čin – trestný čin), dvou takových po sobě následujících rozhodnutí pro týž čin kvalifikovaný nejdříve jako trestný čin a poté jako přestupek (tzn. v kombinaci trestný čin – přestupek), dvou po sobě následujících rozhodnutí pro týž čin kvalifikovaný nejdříve jako přestupek a poté jako trestný čin (tzn. v kombinaci přestupek – trestný čin) a dvou takových po sobě následujících rozhodnutí pro týž čin kvalifikovaný v obou případech jako přestupek (tzn. v kombinaci přestupek – přestupek).

Zákaz dvojího stíhání a potrestání, vyplývající ze zásady „ne bis in idem“ v podobě vymezené čl. 4 Protokolu č. 7 k Úmluvě, se v posuzovaném případě uplatní tak, že osobu, jejíž trestní stíhání pro určitý čin bylo pravomocně zastaveno, není možné pro týž čin znovu trestně stíhat a potrestat, a to

---

¹ Srov. Šámal, P. a kol. Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7, vydání, Praha: C. H. BECK, 2013, 2117s, dále rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 15. 4. 2009 sp. zn. 3 Tdo 320/2009 a rozhodnutí téhož soudu ze dne 1. 6. 2005 sp. zn. 3 Tdo 567/2005.

bez ohledu na to, zda je v daném činu spatřován stejný trestný čin jako v dřívějším trestním řízení nebo jiný trestný čin.

To vše pochopitelně platí za předpokladu, že první pravomocné rozhodnutí o daném činu nebylo zrušeno v předepsaném řízení z podnětu mimořádného opravného prostředku.

Pravomocné usnesení o zastavení trestního stíhání se stejně jako pravomocný rozsudek týká vždy určitého obviněného, který je v takovém rozhodnutí uveden, a skutku, který je v něm popsán, nikoli jen možného právního posouzení podle ustanovení zvláštní části trestního zákoníku.

Skutkem v trestněprávním smyslu se rozumí souhrn trestněprávně relevantních skutečností (trestněprávně relevantní jednání pachatele a jím zapříčiněný trestněprávně významný následek), které odpovídají znakům té které skutkové podstaty trestného činu.² Pojem skutku je třeba odlišovat od skutkového děje (souhrn faktických okolností blíže neutříděných, vymezení události, jak se stala), od právní kvalifikace skutku (subsumpce skutku pod příslušné ustanovení trestního zákoníku nebo jiných předpisů v oboru trestního práva) a od popisu skutku.

Popis skutku je obsažen v příslušném procesním aktu orgánu činného v trestním řízení, a to konkrétně v tzv. skutkové větě např. v usnesení o zahájení trestního stíhání, a dále třeba v obžalobě, v rozsudku, v usnesení o zastavení trestního stíhání nebo postoupení věci, případně v jiném mezitímním či konečném rozhodnutí učiněném v trestním řízení. Samotná formulace tzv. skutkové věty, která je rozdělena do dvou nebo více samostatných odstavců, nemůže vést k závěru, že se pachatel dopustil více než jednoho skutku (přestože jím mohl spáchat více trestných činů). Podstatná je totiž existence následku, který svým jednáním způsobil, protože teprve rozdílný následek je momentem, který dělí takové jednání na dva nebo více samostatných skutků.³

Předmětem trestního stíhání je vždy skutek ve výše naznačeném smyslu. Rozhodnutí o zastavení trestního stíhání se vždy týká celého skutku. Není přitom možné skutek rozdělit a rozhodnout jen o jeho části. O jednom skutku lze rozhodnout jen jedním způsobem.

Za jeden skutek lze považovat jen ty projevy vůle pachatele navenek, které jsou pro tento následek kauzální, pokud jsou zahrnuty zaviněním.

O jeden skutek z hlediska hmotného práva se jedná též v případě, došlo-li ke vzniku více následků významných pro trestní právo hmotné, jestliže každý z těchto následků byl způsoben alespoň zčásti týmž (jedním) jednáním, rovněž významným z hlediska trestního práva hmotného. Jde tak o jeden skutek, jestliže jednání, které je prostředkem ke spáchání trestného činu jednoho, je současně součástí jednání, které znamená uskutečňování jednání popsaného ve skutkové podstatě trestného činu druhého. To platí i v případě, kdy jednání, které vyvolalo určitý následek, bez něhož by k vyvolání druhého následku nedošlo.⁴

Z teorie trestního práva je vhodné dále připomenout, že skutek je třeba posoudit podle všech ustanovení trestního zákoníku, která se na něj vztahují. Za tím účelem nauka trestního práva rozlišuje souběhy (konkurence) trestných činů jednočinné (ideální) a vícečinné (reálné).

Souběh jednočinný (konkurence ideální) připadá v úvahu tam, kde zcela nebo zčásti shodným jednáním jsou jedním skutkem zasaženy různé individuální objekty ochrany a tím způsobeny různé právně významné následky.

Jednočinný souběh stejnorodý spočívá v tom, že pachatel jedním skutkem vícekrát naplní tutéž skutkovou podstatu trestného činu, jednočinný souběh nestejnorodý pak v tom, že pachatel jedním skutkem naplní více různých skutkových podstat.

Vícečinný souběh stejnorodý spočívá v tom, že pachatel více skutky spáchá trestné činy stejné skutkové podstaty a vícečinný souběh nestejnorodý pak v tom, že pachatel více skutky spáchá trestné

---

² Srov. rozhodnutí č. 41/2002 Sb. rozh. tr.

³ Srov. příměřeně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 5. 2013 sp. zn. 7 Tdo 255/2013.

⁴ Srov. Šámal, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 171-172 s.

činy různých skutkových podstat. Vícečinný souběh tedy předpokládá více skutků a každý z těchto skutků se posuzuje jako samostatný trestný čin. Naproti tomu při jednočinném souběhu jde o skutek jediný, kterým je spácháno více trestných činů.⁵

O tzv. zdánlivém souběhu hovoříme v případech, kdy jednočinný souběh je vyloučen, ač skutek formálně vykazuje znaky dvou nebo více skutkových podstat trestných činů. Jednočinný souběh je kromě jiného vyloučen, jde-li o tzv. faktickou konzumpci (*lex consumens derogat legi consumatae*), tedy za situace, když jeden trestný čin je prostředkem relativně malého významu ve srovnání se základním trestným činem nebo vedlejším, málo významným produktem základního trestného činu.⁶

Toto rozlišování má na rozhodování orgánů činných v trestním řízení závažné praktické procesní dopady. Např. pokud v případě jednočinného souběhu více trestných činů je pravomocně rozhodnuto o jednom z nich, je tím současně rozhodnuto o celém skutku. Nelze tudíž vést řízení a ani rozhodovat o zbývajících trestných činech, neboť předchozí rozhodnutí vytvořilo ve vztahu k nim tzv. překážku věci rozhodnuté; v nyní přezkoumané věci by se jednalo o překážku ve smyslu § 11 odst. 1 písm. h) trestního řádu.

Pro posouzení protiprávního jednání obviněného Tomáše Zástavy, pro které byl stíhán v této trestní věci, z hlediska rozdělení do jednotlivých skutků podle trestněprávně relevantních následků, je nezbytné ve stručnosti zmínit aktuální trestněprávní úpravu včetně související judikatury především u tzv. domácího násilí a znásilnění.

Pojmem domácího násilí je označována celá škála společensky nežádoucího jednání odehrávajícího se v soukromí „společného obydlí“, tedy privátního prostoru „za zavřenými dveřmi“, s jehož využitím a zneužitím se týráni osob, především osob blízkých, odehrává.

Obecně je možno k domácímu násilí z psychologického hlediska uvést, že jde o komplexní jev, který může nabývat různých podob a je sycen různými příčinami. Teorií je v současné době rozlišováno několik základních forem domácího násilí, které se ovšem mohou v konkrétních případech měnit, vyvíjet a navzájem prostupovat; náleží k nim (z psychologického hlediska) fyzické násilí, psychické nebo emocionální násilí, *sexuální násilí* a ekonomické násilí.

Za účelem posouzení nyní přezkoumané věci postačí zabývat se alespoň ve stručnosti nejtypičtějším a současně z historického hlediska „nejstarším“ typem domácího násilí, tzv. intimním či partnerským terorismem, jemuž byly v minulosti odbornou psychologickou veřejností přisuzovány čtyři základní znaky (symptomy), a to dlouhodobost a opakovanost útoků, stupňující se agresivita násilné osoby, emocionální provázanost mezi násilnou a ohroženou osobou a skrytost takového jednání. Z této charakteristiky, resp. stereotypu odpovídajícímu představám o domácím násilí, formovaným v 70. až 80. letech minulého století, vycházelo již notoricky známé rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 14. 9. 2005 sp. zn. 3 Tdo 1160/2005 publikované pod č. 20/2006 Sb., rozh. tr. Toto rozhodnutí zůstává nadále aktuální, pokud jde o výklad pojmu „týráni“. Nemusí se jednat o jednání soustavné a trvalé, neboť trvání se posuzuje vždy v závislosti na intenzitě týráni, takže se může jednat o intenzivní, byť krátkodobé jednání (příčemž následky na zdraví nemusí vzniknout), nebo sice méně intenzivní (v podstatě přestupkové), ovšem delší dobu trvající zlé nakládání, vyznačující se ovšem v obou případech vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti, a to v oblasti jak fyzické, tak psychické. Vždy však musí oběť pociťovat toto zlé nakládání jako těžké příkoří.

Skutkovou podstatou, která v oblasti trestního práva hmotného „kmenově“ zastřešuje všechny formy domácího násilí, je trestný čin týráni osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 trestního zákoníku.

Zločinu týráni osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, 2 písm. d) trestního zákoníku se dopustí ten, kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí, a páchá takový čin po delší dobu.

---

⁵ Srov. Solnař, V., Fenýk, J., Císařová, D.: Základy trestní odpovědnosti. 2. Vydání. Praha, Orac, 2003, 403-408 s.

⁶ Srov. Solnař, V., Fenýk, J., Císařová, D.: Základy trestní odpovědnosti. 2. Vydání. Praha, Orac, 2003, 403-408 s.

Objektem tohoto trestného činu je zájem společnosti na ochraně všech osob žijících ve společném obydlí před tzv. domácím násilím. Pokud jde o charakter trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 trestního zákoníku z hlediska časového, jedná se podle aktuální vnitrostátní judikatury o trestný čin trvajícím.

Z usnesení velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2014 č. j. 15 Tdo 887/2014-I.-101 vyplývá charakteristika trestného činu podle § 199 trestního zákoníku, pro který (cit.) „je typické jeho souvislé páchání nerozpadající se do dílčích útoků, neboť právě tak je založen znak týrání ve výše vymezeném smyslu. Právě v celistvém, na dílčí skutky nedělitelném, souhrnu zdánlivě samostatných jednání pachatele trvajícím nikoli po nepatrně krátkou dobu tkví jádro věci. K tomu je třeba doplnit, že týrání vlastně představuje vyvolání a udržování stavu vnímaného poškozeným jako v zásadě setrvalý stav negativních pocitů, vnitřní nepohody a obav, byť tento stav může být vyvolán dílčími konkrétními jednáními obviněného (pachatele) udržujícími či prodlužujícími tento setrvalý stav, a to až do okamžiku jeho ukončení.“

Zločinu znásilnění podle § 185 odst. 1, 2 písm. a) trestního zákoníku se dopustí ten, kdo jiného násilím nebo pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu styku, nebo kdo k takovému činu zneužije jeho bezbrannosti a spáchá uvedený čin souloží nebo jiným pohlavním stykem provedeným způsobem srovnatelným se souloží.

Pohlavním stykem se podle dostupné judikatury rozumí jakýkoli způsob ukájení pohlavního pudu na těle jiné osoby (stejného nebo jiného pohlaví). Za soulož je třeba pokládat spojení pohlavních orgánů muže a ženy. Spojením pohlavních orgánů je znásilnění dokonáno bez ohledu na to, zda došlo k pohlavnímu ukojení. Za jiný pohlavní styk provedený způsobem srovnatelným se souloží se považuje takový styk, při jehož realizaci dochází k situaci srovnatelné s tou, jaká nastává u souložě. Na základě tohoto vymezení se jedná zejména o orální pohlavní styk, anální pohlavní styk, zasouvání jiných předmětů do ženského pohlavního ústrojí, event. další způsoby srovnatelného použití předmětů sloužících jako náhražky pohlavních orgánů.⁷

Objektem trestného činu znásilnění podle § 185 trestního zákoníku je právo člověka (ženy i muže) na svobodné rozhodování o svém pohlavním životě.

Nezbytné je opětovně připomenout, že znásilnění, tedy z psychologického hlediska tzv. sexuální násilí, může být za splnění zákonných podmínek jednou z forem týrání ve smyslu § 199 trestního zákoníku.

Se zřetelem ke shora uvedeným kritériím jednočinného souběhu a s přihlédnutím k tomu, že obviněný zřejmě páchal za výše popsaných skutkových okolností trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, 2 písm. d) trestního zákoníku, je možno konstatovat, že v rámci tyranského jednání obviněného T. Z. byly nejméně jedním dílčím jednáním časově vymezeným dnem 29. 4. 2019 (bezpečně finálně ohraničeným dnem 24. 5. 2019) a tvořeným výše definovaným projevem vůle obviněného, zasaženy současně nejméně dva různé individuální objekty ochrany (tedy nejen právo poškozené A. Z. na svobodné rozhodování o svém pohlavním životě, ale také zájem společnosti na ochraně poškozené A. Z. před tzv. domácím násilím). Jinými slovy vyjádřeno – jednání obviněného T. Z. vůči poškozené A. Z., které je popsáno ve výrokové části usnesení státního zástupce Okresního státního zastupitelství v [redacted] ze dne 10. 9. 2019 č. j. [redacted], bylo kauzální jak pro vznik následků v oblasti ochrany práva poškozené svobodně rozhodovat o svém sexuálním životě, tak současně pro vznik následků v oblasti státem poskytované ochrany poškozené před projevy tzv. domácího násilí.

To tedy z hmotněprávního hlediska (zde je třeba odhlížet od procesních důsledků vyplývajících ze znění § 163 trestního řádu) znamená, že veškeré jednání obviněného T. Z. vůči poškozené A. Z., které se stalo předmětem trestního řízení v nyní přezkoumané věci, bylo nutné právně kvalifikovat jako zločin týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, 2 písm. d) trestního zákoníku dílčím

---

⁷ Srov. Šámal, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 1840-1841 s.

jednáním spáchaný v jednočinném souběhu se zločinem znásilnění podle § 185 odst. 1, 2 písm. a) trestního zákoníku.

Jedná se bezpochyby o tzv. trvajícím deliktu, představující z hlediska teorie trestního práva jeden skutek, jehož se pachatel dopouští tím, že zaviněně udržuje jím vyvolaný protiprávní stav. Tento trestný čin je dokonán způsobením protiprávního stavu v okamžiku, kdy jsou naplněny všechny zákonné znaky jeho skutkové podstaty, ukončen je buď odstraněním tohoto protiprávního stavu, anebo – vzhledem k ustanovení § 12 odst. 11 trestního řádu – sdělením obvinění, resp. s účinností od 1. 1. 2002 vzhledem k novele trestního řádu, provedené zákonem č. 265/2001 Sb., až okamžikem oznámení (doručení) usnesení podle § 160 odst. 1 trestního řádu o zahájení trestního stíhání obviněnému.

Proto také státní zástupce Okresního státního zastupitelství v [REDAKCE] svým nyní zrušovaným usnesením ze dne 10. 9. 2019 sp. zn. [REDAKCE], jímž bylo podle § 172 odst. 1 písm. d) trestního řádu z důvodů uvedených v § 11 odst. 1 písm. l) trestního řádu zastaveno trestní stíhání obviněného T. Z., rozhodl o celém skutku, pro který byl obviněn v této trestní věci stíhán. Skutek začal obviněný páchat od počátku roku 2013 ve společně obývaném rodinném domě v obci [REDAKCE]. K ukončení jeho páčání došlo dne 24. 5. 2019, kdy poškozená A. Z. učinila na Policii ČR trestní oznámení na T. Z. pro tzv. domácí násilí, v důsledku čehož byl T. Z. ještě téhož dne – coby podezřelý – policejním orgánem zadržen (§ 76 odst. 1 trestního řádu). V této souvislosti zbývá doplnit, že ustanovení § 11 odst. 3 trestního řádu a § 12 odst. 12 trestního řádu nelze u dílčích jednání trvajících deliktu, na rozdíl od dílčích útoků pokračujících trestných činů (§ 116 trestního zákoníku), aplikovat.

Státní zástupce Okresního státního zastupitelství v [REDAKCE] měl při svém rozhodování vzít důsledně v potaz skutečnost, že v případě jednočinného souběhu trestných činů se trestní stíhání po odepření souhlasu poškozeného může vést pouze pro ten trestný čin, který není mezi vyjmenovanými v odstavci prvním § 163 trestního řádu, přitom však nelze trestní stíhání pro takový trestný čin, u něhož poškozený odmítl dát souhlas k jeho trestnímu stíhání, zastavit podle § 172 odst. 1 písm. d) trestního řádu. Státní zástupce proto měl vůči stíhanému zločinu znásilnění podle § 185 odst. 1, 2 písm. a) trestního zákoníku obviněnému pouze sdělit, že stíhaný skutek bude v důsledku odepření souhlasu poškozené posuzován pouze jako trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, 2 písm. d) trestního zákoníku, ohledně něhož není nutný souhlas poškozené (§ 176 odst. 2 trestního řádu). V odůvodnění obžaloby, která byla na obviněného podána dne 10. 9. 2019, a o níž nebylo dosud soudem rozhodnuto, pak měl vyložit, z jakých důvodů skutek není posuzován také jako trestný čin vyjmenovaný v § 163 odst. 1 trestního řádu, ohledně kterého by se jinak také vedlo trestní stíhání, nebýt odepřeného souhlasu poškozené.⁸

V návaznosti na všechny tyto závěry je z hlediska posuzované trestní věci obviněného T. Z. podstatné to, že zásada „ne bis in idem“ – zákaz dvojího souzení a potrestání za týž čin (skutek) – ve smyslu článku 4 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod brání též trestnímu stíhání a odsouzení toho, proti němuž dřívější trestní stíhání o témže skutku meritorně skončilo pravomocným rozhodnutím státního zástupce o zastavení trestního stíhání, a toto rozhodnutí nebylo zrušeno. V tomto případě – jak je již prezentováno výše – právní mocí usnesení o zastavení trestního stíhání byla vytvořena překážka věci rozhodnuté ve smyslu § 11 odst. 1 písm. h) trestního řádu ve vztahu k dalšímu řízení o tomtéž skutku, právně kvalifikovaném jako zločin týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, 2 písm. d) trestního zákoníku, pro který státní zástupce podal dne 10. 9. 2019 na obviněného T. Z. u Okresního soudu v [REDAKCE] obžalobu č. j. [REDAKCE].

Již existující překážku trestního stíhání obviněného T. Z. pro týž čin ve smyslu § 11 odst. 1 písm. h) trestního řádu lze odstranit pouze zrušením usnesení státního zástupce Okresního státního zastupitelství v [REDAKCE] ze dne 10. 9. 2019 č. j. [REDAKCE], kterým bylo trestní stíhání obviněného T. Z. zastaveno podle § 172 odst. 1 písm. d) trestního řádu za použití § 11 odst. 1 písm. l) trestního řádu. S ohledem na stávající procesní stav věci bylo ke kasaci zmíněného usnesení přikročeno v rámci postupu, který nejvyššímu státnímu zástupci umožňuje § 174a odst. 1 trestního řádu.

⁸ Srov. Šámal, P. a kol. Trestní řád. Komentář. I. díl. 6. vydání. Praha: C. H. Beck 2008, 1320 s.

Závěrem je třeba uvést, že pro zhojení zjištěných nedostatků postačuje samotné vydání usnesení podle § 174a odst. 1 trestního řádu a že právním názorem, který v tomto svém rozhodnutí vyslovil nejvyšší státní zástupce, je státní zástupce Okresního státního zastupitelství v [REDAKCE] nadále vázán (§ 174a odst. 3 trestního řádu).

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení n e n í stížnost přípustná (§ 141 odst. 3 věta první trestního řádu).

V Brně dne [REDAKCE] 2019

2.

K jednočinnému souběhu zločinu týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, 2 písm. d) trestního zákoníku a přečinu nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1, 2 písm. c) trestního zákoníku

U S N E S E N Í

Nejvyšší státní zástupce dne [REDAKCE] 2019 v trestní věci obviněného M. K. , nar. [REDAKCE] [REDAKCE], rozhodl podle § 174a odst. 1 trestního řádu
t a k t o:

Usnesení státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v [REDAKCE] ze dne 31. 5. 2019 č. j. [REDAKCE] se v části výroku uvedené pod body 4. a 5., jímž bylo podle § 172 odst. 1 písm. d) trestního řádu s odkazem na § 11 odst. 1 písm. l) trestního řádu zastaveno trestní stíhání obviněného M. K.,

z r u š u j e ,

neboť je nezákonné.

O d ů v o d n ě n í

Usnesením policejního orgánu Policie ČR, Krajského ředitelství policie [REDAKCE], Územního odboru [REDAKCE] Služby kriminální policie a vyšetřování, oddělení obecné kriminality v [REDAKCE] ze dne 12. 3. 2019 č. j. [REDAKCE] bylo podle § 160 odst. 1 trestního řádu zahájeno trestní stíhání M. K. (cit.)

„jako obviněného ze spáchání

*přečinu nebezpečné vyhrožování podle ust. § 353 odst. 1, odst. 2, písm. c) tr. zákoníku - ad 1)
přečinu nebezpečné vyhrožování podle ust. § 353 odst. 1, odst. 2, písm. c) tr. zákoníku - ad 2)
přečinu nebezpečné vyhrožování podle ust. § 353 odst. 1, odst. 2, písm. c) tr. zákoníku - ad 3)
přečinu omezování osobní svobody podle ust. § 171 odst. 1 tr. zákoníku - ad. 3)
zločinu týrání osoby žijící ve společném obydlí podle ust. § 199 odst. 1, odst. 2, písm. d) tr. zákoníku - ad. 4)
pokračujícího přečinu nebezpečné vyhrožování podle ust. § 353 odst. 1, odst. 2, písm. c) tr. zákoníku - ad 5, 6)
přečin poškození cizí věci podle ust. § 228 odst. 1 tr. zákoníku - ad. 6)
přečin výtržnictví podle ust. § 358 odst. 1 tr. zákoníku - ad. 6)*

kterých se měl dopustit tím, že

1)
v blíže nezjištěný den a době na počátku roku 2016, v bytě svých rodičů na adrese [REDAKCE], vyhržoval své matce D. K. [REDAKCE] zabitím, načež se proti ní rozmáchl kuchyňským nožem na chléb s pilkovým ostřím a útok svedl do pracovní desky kuchyňské linky, do které zabodl čepel nože s takovou razancí, že se odlomila špička nože a následně z bytu odešel, čímž v poškozené D. K. [REDAKCE] vzbudil obavu o její zdraví a život.

2)
v blíže nezjištěný den a době v polovině roku 2016, v bytě svých rodičů na adrese [REDAKCE] vyhržoval své matce D. K. [REDAKCE] zabitím, načež se proti ní rozmáchl kuchyňským nožem s čepelí nože o délce 25 cm a útok svedl do plechového odkapávače dřezu v kuchyňské lince s takovou razancí, že se odlomila špička nože a následně z bytu odešel, čímž v poškozené D. K. vzbudil obavu o její zdraví a život.

3)
v blíže nezjištěný den a době na podzim roku 2017, v bytě svých rodičů na adrese [REDAKCE] napřáhl proti své matce D. K. [REDAKCE] přinesenou dýkou s čepelí o délce 15 cm, matku natlačil z kuchyně do koupelny, kde ji povalil na prádelní koš, křičel, že ji zabije a dýkou ji úmyslně bodnul do dlaně pravé ruky, čímž jí způsobil bodnořezné poranění, které si nevyžádalo lékařské ošetření, s délkou léčení do 7 dnů a následně z bytu odešel, čímž poškozené D. K. vzbudil obavu o její zdraví a život.

4)
nejméně v době od počátku roku 2018 do 11. 3. 2019, v době kdy bydlel v bytě své babičky B. K. [REDAKCE], tuto opakovaně slovně hrubě urážel a opakovaně jí vyhržoval slovy: „Semínko (jméno psa) tu krávu musíme zabít, jinak se jí nezbavíme, jinak nechcípne, protože má dobrý kořen.“, dále stojíce s nožem v ruce vyhržoval B. K., aby držela tlamu nebo jí nůž zapíchne do zad, vyhržoval, že jeho otci O. K. vydloube oči, uřízne mu hlavu, pak ji přiváže na provaz a vyhodí ji z okna, aby to každý viděl a své násilné jednání doprovázel poškozováním zařízení bytu B. K., přičemž vše vygradovalo dne 11. 3. 2019 okolo 7:00 hod., kdy své babičce B. K. řekl, že je kráva, největší zlo a že ji zabije, jak ji mohli ve [REDAKCE] porodit, že ji měli hned udusit a že pojedou na chalupu do [REDAKCE] pro svoje věci a autem prorazí vrata od chalupy a že chalupu podpálí, následně strhnul a rozbil věšák na šaty a téhož dne v odpoledních hodinách v dalším návalu vzteku řekl své babičce „tak já jsem psychopat? Nejradsí bych Tě zabil, ty krávo, nebo Tě přivážu k topení a teď uvidíte, co psychopat dokáže“ a udeřil rukou do skleněné výplně dveří sporáku v kuchyni, které rozbil a následně vzal mikrovlnou troubu, vytrhl ji ze zdi i se zásuvkou a hodil s ní o zem a dupl na ni nohou, opakovaně udeřil rukou do dveří chladničky, které poškodil, rozbil skleněnou výplň dveří do obývacího pokoje a ze starožitného mlýnku na kávu urazil zásobník na rozemletou kávu, čímž poškozené B. K. vzbudil obavu o její život a život jejich blízkých, kdy B. K. jeho jednání po celou dobu vnímala jako příkoří s obavou, jak bude probíhat následující den a poškozováním věci způsobil škodu v dosud neustanovené výši.

5)
dne 11. 3. 2019 okolo 09:00 hod. v [REDAKCE], v bytě své babičky B. K., po předchozí slovní rozepři se svým otcem O. K., který s ním řešil předchozí jednání vůči B. K., namířil na svého otce O. K. pistolí, kterou mu mířil na obličej a vyhržoval mu, že zabije celou jeho rodinu, následně se O. K. podařilo synovi pistolí vyrazit a ten odešel do kuchyně, kde vzal kuchyňský nůž a vyhržoval, že se podřeže a dále vyhržoval, že si sežene letadlo (pracoval jako letecký instruktor s licencií) a spáchá sebevraždu tak, že letadlem někam narazí, čímž v poškozeném O. K., vzbudil obavu z toho, že jeho syn M. K. své výhrůžky naplní.

6)
dne 11. 3. 2019 okolo 16:00 hod. v [REDAKCE], poté co ho jeho matka D. K. odmítla vpustit do domu, za použití teleskopického obušku úmyslně poškodil obě zadní světlá a zadní RZ u zaparkovaného OA FORD FIESTA [REDAKCE], čímž majitelce vozidla D. K. [REDAKCE] způsobil škodu ve výši nejméně 8.900 Kč a následně své matce, poškozené D. K. vyhržoval zabitím, čímž v poškozené vzbudil obavu o její zdraví a život.“

Po skončení vyšetřování navrhl policejní orgán státní zástupkyni Okresního státního zastupitelství v [REDAKCE], aby zastavila podle § 172 odst. 1 písm. d) trestního řádu s odkazem na § 11 odst. 1 písm. l)

trestního řádu trestní stíhání obviněného pro skutky popsané pod body 1), 2), 3), 5) a 6) ve výrokové části usnesení o zahájení trestního stíhání ze dne 12. 3. 2019. Učinil tak s odůvodněním, že poškození O. a D. K. – rodiče obviněného M. K. – vzali zpět svůj souhlas s trestním stíháním obviněného pro přečiny nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1, 2 trestního zákoníku, omezování osobní svobody podle § 171 odst. 1 trestního zákoníku a poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 trestního zákoníku. Současně policejní orgán po skončeném vyšetřování ve své závěrečné zprávě státní zástupkyni navrhl, aby podala na obviněného M. K. obžalobu pro zločin týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, 2 písm. d) trestního zákoníku, jehož se měl obviněný dopustit vůči své babičce B. K. způsobem popsaným pod bodem 4) ve výroku usnesení o zahájení trestního stíhání ze dne 12. 3. 2019, a také pro přečin výtržnictví podle § 358 odst. 1 trestního zákoníku, spáchaný skutkem obviněného popsaným v bodě 6) výroku téhož usnesení.

Státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství [REDAKCE] nekriticky přejala právní závěry policejního orgánu a bezvýhradně akceptovala jím navržený nesprávný procesní postup v předmětné věci. Dne 7. 6. 2019 totiž podala na obviněného M. K. u Okresního soudu v [REDAKCE] obžalobu č. j. [REDAKCE] pro zločin týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, 2 písm. d) trestního zákoníku a přečin výtržnictví podle § 358 odst. 1 trestního zákoníku, o níž nebylo soudem rozhodnuto.

V žalobním návrhu podané obžaloby státní zástupkyně popis skutků, zkoncipovaný policejním orgánem pod body 4) a 6) ve výroku citovaného usnesení o zahájení trestního stíhání, upravila tak, že obviněný M. K. (cit.)

„1) nejméně v době od počátku roku 2018 do 11. 03. 2019 v [REDAKCE] na adrese [REDAKCE] [REDAKCE], tedy v bytě své babičky B. K., kde t. č. s touto bydlel, tuto opakovaně slovně hrubě urážel a vyhrožoval, doprovázejí toto své chování poškozováním zařízení bytu a osobních věcí B. K., a to vše činil za její přítomnosti a užíval slovní výrazy:

- že je kráva a píča,
- že tu krávu musí zabít, jinak se jí nezbaví, jinak nechcípne, protože má dobrý kořen, kdy tato slova před ní pronášel ke svému psovi,
- aby držela tlamu, nebo jí nůž zapíchne do zad, kdy tato slova pronášel v okamžiku, kdy v ruce svíral nůž,
- aby držela tu tlamu, nebo jí tady jednu flákne, že mu je všechno jedno,
- že s D. K. (snacha B. K. a jeho matka) jsou stejný mrdky, že je zabije obě dvě,
- že by ji nejradši přivázal k topení a držku by jí zašil,
- že by ji vyhodil z okna,
- že O. K. (syn B. K. a jeho otec) vydloubne oči, uřízne mu hlavu a tu pak přiváže na provaz a vyhodí ji z okna, aby to každý viděl,
- že je kráva, největší zlo a že ji zabije, jak ji mohli ve [REDAKCE] porodit, že ji měli hned udusit, k čemuž došlo dne 11. 03. 2019 okolo 07:00 hodin, přičemž posléze sdělil, že pojedí na chalupu do [REDAKCE] pro svoje věci a autem prorazí vrata od chalupy, že tuto chalupu podpálí, a následně strhnul bundy z věšáku a věšák rozbil, v kuchyni vzal hrneček a hodil ho na odjíždějící auto D. K., která tímto autem odjížděla z návštěvy u B. K.,
- že by ji nejradši zabil, což doprovázel slovy ty krávo a výhružkou, že ji přiváže k topení a že teď uvidí, co psychopat dokáže, k čemuž došlo dne 11. 03. 2019 v odpoledních hodinách po návštěvě bytu O. K., přičemž i udeřil rukou do skleněné výplně dveří sporáku v kuchyni, které rozbil, vzal mikrovlnou troubu, kterou vytrhl ze zdi i se zásuvkou, hodil s ní o zem a dupl na ni nohou, opakovaně udeřil rukou do dveří chladničky, které poškodil, rozbil skleněnou výplň dveří do obývacího pokoje a ze starožitného mlýnku na kávu urazil zásobník na rozemletou kávu, vyhrožoval, že by O. K. podříznul a ji by přivázal k topení a po řečnické otázce ‚Co je Ti tady ještě nejmilejší, co tak by Ti psychopat mohl rozbít?‘, rozbil dva starožitné hrnečky,

a toto jeho jednání B. K. po celou dobu vnímala jako příkoří, žila dlouhodobě v obavách, jak budou probíhat následující dny, s odkazem na jeho hrubé chování doprovázející poškozováním zařízení bytu a jejich osobních věcí, a v obavách, aby jí neublížil, kdyby ho vyhodila z bytu, tato jeho chování trpěla, přičemž současně se dlouhodobě bála o svůj život a život svých blízkých.

2) dne 11.03.2019 okolo 16:00 hodin v [REDAKCE] [REDAKCE], poté, co ho D. K. odmítla vpustit do předmětného domu, za použití teleskopického obušku úmyslně poškodil obě zadní světla a zadní registrační značku u zaparkovaného osobního automobilu značky Ford Fiesta,

registrační značky [REDAKCE], čímž majitelce vozidla D. K., trvale bytem [REDAKCE], způsobil škodu ve výši nejméně 8.900 Kč.“

Současně s podanou obžalobou však státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v [REDAKCE] o stíhaném jednání obviněného [původně popsáném ve výroku usnesení o zahájení trestního stíhání ze dne 12. 3. 2019 pod body 1), 2), 3), 5) a 6)] rozhodla tak, že usnesením ze dne 31. 5. 2019 č. j. [REDAKCE] zastavila podle § 172 odst. 1 písm. d) trestního řádu z důvodů uvedených v § 11 odst. 1 písm. l) trestního řádu trestní stíhání obviněného M. K. pro skutky v části výroku usnesení o zastavení trestního stíhání označené body 1. až 5. a kvalifikované jako přečiny nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1, 2 písm. c) trestního zákoníku (v bodě 1., 2., 3., 4. a 5.), přečin omezování osobní svobody podle § 171 odst. 1 trestního zákoníku (v bodě 3.) a přečin poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 trestního zákoníku (v bodě 5.), jichž se měl obviněný dopustit podle popisu ve výrokové části rozhodnutí tím, že (cit.)

1. v blíže nezjištěný den v době na počátku roku 2016, v bytě svých rodičů na adrese [REDAKCE], vyhrožoval své matce D. K., nar. [REDAKCE], trvale bytem [REDAKCE], zabitím, načež se proti ní rozmáchl kuchyňským nožem na chléb s pilkovým ostřím a útok svedl do pracovní desky kuchyňské linky, do které zabodl čepel nože s takovou razancí, že se odlomila špička nože a následně z bytu odešel, čímž poškozené D. K., nar. [REDAKCE], trvale bytem [REDAKCE], vzbudil obavu o její zdraví a život,

2. v blíže nezjištěný den a době v polovině roku 2016, v bytě svých rodičů na adrese [REDAKCE], vyhrožoval své matce D. K., nar. [REDAKCE], trvale bytem [REDAKCE], zabitím, načež se proti ní rozmáchl kuchyňským nožem s čepelí nože o délce 25 cm a útok svedl do plechového odkapávače dřezu v kuchyňské lince s takovou razancí, že se odlomila špička nože a následně z bytu odešel, čímž v poškozené D. K. vzbudil obavu o její zdraví a život,

3. v blíže nezjištěný den a době na podzim roku 2017, v bytě svých rodičů na adrese [REDAKCE], napřáhl proti své matce D. K., nar. [REDAKCE], trvale bytem [REDAKCE], přinesenou dýkou s čepelí o délce 15 cm, matku natlačil z kuchyně do koupelny, kde ji povalil na prádelní koš, křičel, že ji zabije dýkou ji úmyslně bodnul do dlaně pravé ruky, čímž jí způsobil bodnořezné poranění, které si nevyžádalo lékařské ošetření s délkou léčení do 7 dnů a následně z bytu odešel, čímž poškozené D. K., nar. [REDAKCE], trvale bytem [REDAKCE], vzbudil obavu o její zdraví a život,

4. dne 11.03.2019 okolo 09:00 hodin v [REDAKCE], v bytě své babičky B. K., po předchozí slovní rozepři se svým otcem O. K., který s ním řešil předchozí jednání vůči B. K., namířil na svého otce O. K. pistolí, kterou mu mířil na obličej a vyhrožoval mu, že zabije celou jeho rodinu, následně se O. K. podařilo synovi pistolí vyrazit a ten odešel do kuchyně, kde vzal kuchyňský nůž a vyhrožoval, že se podřeže a dále vyhrožoval, že si sežene letadlo (pracoval jako letecký instruktor s licencí) a spáchá sebevraždu tak, že letadlem někam narazí, čímž v poškozeném O. K., nar. [REDAKCE], trvale bytem [REDAKCE], vzbudil obavu z toho, že jeho syn M. K. své výhrůžky naplní,

5. dne 11.03.2019 okolo 16:00 hodin v [REDAKCE] před domem č. p. [REDAKCE], poté, co ho jeho matka D. K. odmítla vpustit do domu a za použití teleskopického obušku úmyslně poškodil obě zadní světla a zadní registrační značku u zaparkovaného osobního automobilu značky Ford Fiesta, registrační značky [REDAKCE], své matce, poškozené D. K., nar. [REDAKCE], trvale bytem [REDAKCE], vyhrožoval zabitím, čímž v poškozené vzbudil obavu o její zdraví a život, a způsobil jí škodu 8.900 Kč.“

Ve strohém odůvodnění předmětného usnesení státní zástupkyně nezmínila skutková zjištění, která vyplynula z provedeného dokazování, nehodnotila důkazy a blíže se nevyjádřila ani k užití právní kvalifikaci jednotlivých skutků. Ve vztahu k podmínkám obsaženým v § 163 odst. 1 trestního řádu pouze zkonstatovala, že (cit.) „poškození O. K. a D. K. (rodiče obviněného) po zralé úvaze, nikoliv v tísní vyvolané výhrůžkami, nátlakem, závislostí nebo podřízeností, vzali zpět podle § 163 odst. 2 trestního řádu souhlas s trestním stíháním obviněného, a to přípisem ze dne 14. 05. 2019, které byly policejnímu orgánu doručeny dne 15. 05. 2019 (...)“

Státní zástupkyně dospěla k závěru, že obviněný je stíhán pro přečin nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1, 2 písm. c) trestního zákoníku, přečin omezování osobní svobody podle § 171 odst. 1 trestního zákoníku a přečin poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 trestního zákoníku, jichž se

měl dopustit vůči svým rodičům jednáním výše popsaným. K trestnímu stíhání obviněného je proto nezbytný souhlas poškozeného, který však nebyl dán, respektive byl oběma poškozenými vzat zpět. Z uvedených důvodů se podle státní zástupkyně stalo trestní stíhání obviněného M. K. nepřipustným, a proto bylo zastaveno podle § 172 odst. 1 písm. d) trestního řádu s odkazem na § 11 odst. 1 písm. l) trestního řádu.

Rozhodnutí nabylo právní moci dne 18. 6. 2019.

Citované usnesení o zastavení trestního stíhání, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, bylo v rámci posuzování možného využití mimořádného kasačního oprávnění nejvyššího státního zástupce podle § 174a odst. 1 trestního řádu přezkoumáno a bylo v části výroku uvedené pod body 4. a 5. shledáno nezákonným.

Skutkový stav věci byl sice zjištěn tak, že o něm nejsou důvodné pochybnosti a v rozsahu nezbytném pro rozhodnutí, jak ukládá § 2 odst. 5 trestního řádu, avšak státní zástupkyně při svém rozhodování nepostupovala v souladu s § 2 odst. 6 trestního řádu, neboť z důvodu chybného posouzení hmotněprávní otázky jednoty skutku rozhodla (a to v nyní zrušované části výroku usnesení označené body 4. a 5.) o totožných skutcích, pro které pod právní kvalifikací jednak zločinem týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, 2 písm. d) trestního zákoníku a jednak přečinem výtržnictví podle § 358 odst. 1 trestního zákoníku podala na obviněného M. K. u Okresního soudu v [REDAKCE] dne 7. 6. 2019 obžalobu č. j. [REDAKCE].

Jinými slovy řečeno – státní zástupkyně svým rozhodnutím o zastavení trestního stíhání v části výroku uvedené pod body 4. a 5., které nabylo dne 18. 6. 2019 právní moci, vytvořila překážku věci rozhodnuté ve smyslu § 11 odst. 1 písm. h) trestního řádu, jež brání tomu, aby pro týž skutek mohlo být u [REDAKCE] okresního soudu dále vedeno proti obviněnému M. K. trestní řízení.

Podle § 2 odst. 6 trestního řádu orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.

Podle § 172 odst. 1 písm. d) trestního řádu ve spojení s § 11 odst. 1 písm. l) trestního řádu státní zástupce trestní stíhání zastaví, je-li trestní stíhání nepřipustné proto, že bylo podmíněno souhlasem poškozeného a souhlas nebyl dán nebo byl vzat zpět.

Podle § 220 odst. 1 trestního řádu soud může rozhodovat jen o skutku, který je uveden v žalobním návrhu.

Podle § 11 odst. 1 písm. h) trestního řádu trestní stíhání nelze zahájit, a bylo-li zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno, proti tomu, proti němuž dřívější stíhání pro týž skutek skončilo pravomocným rozsudkem soudu nebo bylo rozhodnutím soudu nebo jiného oprávněného orgánu pravomocně zastaveno, jestliže rozhodnutí nebylo v předepsaném řízení zrušeno.

Rozhodné okolnosti zakládající nepřipustnost trestního stíhání jsou vymezeny v příslušných ustanoveních trestního řádu, v ústavních předpisech a v mezinárodních smlouvách, jimiž je Česká republika vázána.

Základními vnitrostátními normami, které upravují nepřipustnost trestního stíhání, jsou čl. 40 odst. 5 Listiny základních práv a svobod a § 11 odst. 1 písm. h), j) a k) trestního řádu a § 11a trestního řádu. Z norem obsažených v mezinárodních smlouvách, jimiž je Česká republika vázána, mají klíčový význam čl. 14 odst. 7 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech a čl. 4 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, ve znění pozdějších protokolů (dále jen „Protokol č. 7 k Úmluvě“), které jsou ve smyslu čl. 10 Ústavy v České republice bezprostředně závazné a mají přednost před zákony; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva. Navíc § 11 odst. 1 písm. m) trestního řádu upravuje jako specifický důvod nepřipustnosti trestního stíhání to, že jeho vedení vylučuje vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána.

Zásadu „ne bis in idem“ – právo nebýt souzen nebo trestán dvakrát za týž čin – ve smyslu čl. 4 Protokolu č. 7 k Úmluvě, je namísto vztáhnout jak na činy patřící podle českého právního řádu mezi trestné činy, tak zásadně i na činy spadající mezi přestupky, a to ve všech kombinacích, které mezi

nimi přicházejí v úvahu. V praxi proto může dojít k porušení této zásady v případě vynesení dvou po sobě následujících rozhodnutí pro týž čin kvalifikovaný v obou případech jako trestný čin (tzn. v kombinaci trestný čin – trestný čin), dvou takových po sobě následujících rozhodnutí pro týž čin kvalifikovaný nejdříve jako trestný čin a poté jako přestupek (tzn. v kombinaci trestný čin – přestupek), dvou po sobě následujících rozhodnutí pro týž čin kvalifikovaný nejdříve jako přestupek a poté jako trestný čin (tzn. v kombinaci přestupek – trestný čin) a dvou takových po sobě následujících rozhodnutí pro týž čin kvalifikovaný v obou případech jako přestupek (tzn. v kombinaci přestupek – přestupek).

Zákaz dvojího stíhání a potrestání, vyplývající ze zásady „ne bis in idem“ v podobě vymezené čl. 4 Protokolu č. 7 k Úmluvě, se v posuzovaném případě uplatní tak, že osobu, jejíž trestní stíhání pro určitý čin bylo pravomocně zastaveno, není možné pro týž čin znovu trestně stíhat a potrestat, a to bez ohledu na to, zda je v daném činu spatřován stejný trestný čin jako v dřívějším trestním řízení nebo jiný trestný čin.

To vše pochopitelně platí za předpokladu, že první pravomocné rozhodnutí o daném činu nebylo zrušeno v předepsaném řízení z podnětu mimořádného opravného prostředku.

Pravomocné usnesení o zastavení trestního stíhání se stejně jako pravomocný rozsudek týká vždy určitého obviněného, který je v takovém rozhodnutí uveden, a skutku, který je v něm popsán, nikoli jen možného právního posouzení podle ustanovení zvláštní části trestního zákoníku.

Skutkem v trestněprávním smyslu se rozumí souhrn trestněprávně relevantních skutečností (trestněprávně relevantní jednání pachatele a jím zapříčiněný trestněprávně významný následek), které odpovídají znakům té které skutkové podstaty trestného činu.⁹ Pojem skutku je třeba odlišovat od skutkového děje (souhrn faktických okolností blíže neutříděných, vymezení události, jak se stala), od právní kvalifikace skutku (subsumpce skutku pod příslušné ustanovení trestního zákoníku nebo jiných předpisů v oboru trestního práva) a od popisu skutku.

Popis skutku je obsažen v příslušném procesním aktu orgánu činného v trestním řízení, a to konkrétně v tzv. skutkové větě např. v usnesení o zahájení trestního stíhání, a dále třeba v obžalobě, v rozsudku, v usnesení o zastavení trestního stíhání nebo postoupení věci, případně v jiném mezitímním či konečném rozhodnutí učiněném v trestním řízení. Samotná formulace tzv. skutkové věty, která je rozdělena do dvou nebo více samostatných odstavců, nemůže vést k závěru, že se pachatel dopustil více než jednoho skutku (přestože jím mohl spáchat více trestných činů). Podstatná je totiž existence následku, který svým jednáním způsobil, protože teprve rozdílný následek je momentem, který dělí takové jednání na dva nebo více samostatných skutků.¹⁰

Předmětem trestního stíhání je vždy skutek ve výše naznačeném smyslu. Rozhodnutí o zastavení trestního stíhání se vždy týká celého skutku. Není přitom možné skutek rozdělit a rozhodnout jen o jeho části. O jednom skutku lze rozhodnout jen jedním způsobem.

Za jeden skutek lze považovat jen ty projevy vůle pachatele navenek, které jsou pro tento následek kauzální, pokud jsou zahrnuty zaviněním.

O jeden skutek z hlediska hmotného práva se jedná též v případě, došlo-li ke vzniku více následků významných pro trestní právo hmotné, jestliže každý z těchto následků byl způsoben alespoň zčásti týž (jedním) jednáním, rovněž významným z hlediska trestního práva hmotného. Jde tak o jeden skutek, jestliže jednání, které je prostředkem ke spáchání trestného činu jednoho, je současně součástí jednání, které znamená uskutečňování jednání popsaného ve skutkové podstatě trestného činu druhého. To platí i v případě, kdy jednání, které vyvolalo určitý následek, bez něhož by k vyvolání druhého následku nedošlo.¹¹

⁹ Srov. rozhodnutí č. 41/2002 Sb. rozh. tr.

¹⁰ Srov. přiměřeně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 5. 2013 sp. zn. 7 Tdo 255/2013.

¹¹ Srov. Šámal, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 171-172 s.

Z teorie trestního práva je vhodné dále připomenout, že skutek je třeba posoudit podle všech ustanovení trestního zákona, která se na něj vztahují. Za tím účelem nauka trestního práva rozlišuje souběhy (konkurence) trestných činů jednočinné (ideální) a vícečinné (reálné).

Souběh jednočinný (konkurence ideální) připadá v úvahu tam, kde zcela nebo zčásti shodným jednáním jsou jedním skutkem zasaženy různé individuální objekty ochrany a tím způsobeny různé právně významné následky.

Jednočinný souběh stejnorodý spočívá v tom, že pachatel jedním skutkem vícekrát naplní tutéž skutkovou podstatu trestného činu, jednočinný souběh nestejnorodý pak v tom, že pachatel jedním skutkem naplní více různých skutkových podstat.

Vícečinný souběh stejnorodý spočívá v tom, že pachatel více skutky spáchá trestné činy stejné skutkové podstaty a vícečinný souběh nestejnorodý pak v tom, že pachatel více skutky spáchá trestné činy různých skutkových podstat. Vícečinný souběh tedy předpokládá více skutků a každý z těchto skutků se posuzuje jako samostatný trestný čin. Naproti tomu při jednočinném souběhu jde o skutek jediný, kterým je spácháno více trestných činů.¹²

O tzv. zdánlivém souběhu hovoříme v případech, kdy jednočinný souběh je vyloučen, ač skutek formálně vykazuje znaky dvou nebo více skutkových podstat trestných činů. Jednočinný souběh je kromě jiného vyloučen, jde-li o tzv. faktickou konzumpci (*lex consumens derogat legi consumatae*), tedy za situace, když jeden trestný čin je prostředkem relativně malého významu ve srovnání se základním trestným činem nebo vedlejším, málo významným produktem základního trestného činu.¹³

Toto rozlišování má na rozhodování orgánů činných v trestním řízení závažné praktické procesní dopady. Např. pokud v případě jednočinného souběhu více trestných činů je pravomocně rozhodnuto o jednom z nich, je tím současně rozhodnuto o celém skutku. Nelze tudíž vést řízení a ani rozhodovat o zbývajících trestných činech, neboť předchozí rozhodnutí vytvořilo ve vztahu k nim tzv. překážku věci rozhodnuté; v nyní přezkoumané věci by se jednalo o překážku ve smyslu § 11 odst. 1 písm. h) trestního řádu.

Pro posouzení protiprávního jednání obviněného M. K., pro které byl stíhán v této trestní věci, z hlediska rozdělení do jednotlivých skutků podle trestněprávně relevantních následků je nezbytné nejprve ve stručnosti zmínit aktuální trestněprávní úpravu včetně související judikatury především u tzv. domácího násilí a nebezpečného vyhrožování.

Pojmem domácího násilí je označována celá škála společensky nežádoucího jednání odehrávajícího se v soukromí „společného obydlí“, tedy privátního prostoru „za zavřenými dveřmi“, s jehož využitím a zneužitím se týráni osob, především osob blízkých, odehrává.

Obecně je možno k domácímu násilí z psychologického hlediska uvést, že jde o komplexní jev, který může nabývat různých podob a je sycen různými příčinami. Teorií je v současné době rozlišováno několik základních forem domácího násilí, které se ovšem mohou v konkrétních případech měnit, vyvíjet a navzájem prostupovat; náleží k nim (z psychologického hlediska) fyzické násilí, *psychické nebo emocionální násilí*, sexuální násilí a ekonomické násilí. V roli oběti jsou domácími násilím postihovány nejen ženy, nýbrž i muži, děti a senioři.

Právě u forem transgeneračního domácího násilí, jehož se dopouštějí dospělé děti vůči rodičům nebo prarodičům, kteří jsou v předseniorském nebo seniorském věku, se jedná o velmi latentní kriminalitu. Skutečnost, že k násilí dochází, proto málokdy pronikne mimo nejužší okruh rodiny. Pokud jde o jednotlivé formy domácího násilí páchaného na seniorech, lze říci, že kopírují známou sestavu. Jde v první řadě (z psychologického hlediska) o fyzické a *psychické násilí*, kterého se dopouští týrající osoba jednostranně, opakovaně a po delší dobu. Pro týrané osoby je jednání jejich potomka velmi bolestné a nerady o něm mluví. Typickou životní situací, jež podporuje vznik domácího násilí dospělých dětí vůči rodičům, představuje návrat dospělých dětí k rodičům. Často se jedná o osoby, které nejsou ve svém životě příliš úspěšné, rozvedly se, přišly o byt, nemají práci, jsou závislé na

---

¹² Srov. Solnař, V., Fenyk, J., Císařová, D.: Základy trestní odpovědnosti. 2. Vydání. Praha, Orac, 2003, 403-408 s.

¹³ Srov. tamtéž.

alkoholu nebo jiných omamných látkách. V případech násilí dětí vůči rodičům často brání rodičům k účinnému vyřešení situace rozpolcený vztah k násilné osobě. Vnímání situace ze strany ohrožené osoby je často ovlivněno sebeobviňováním, že jako rodiče selhali; velkou roli zde hrají obavy, co si násilná osoba počne, pokud s ní přeruší kontakt nebo bude-li vykázána ze společného domu, případně i trestně stíhána. Pro mnohé seniory je představa ztráty blízké a přes veškeré násilnosti stále milované osoby nepředstavitelná, obava ze samoty je silnější než strach o vlastní zdraví a život.¹⁴

Přestože v konkrétním případě absentuje psychologický znalecký posudek na osobu poškozené B. K. – tj. na oběť domácího násilí – lze z učiněných skutkových zjištění poměrně spolehlivě dovodit závěr, že se v dané věci jedná právě o posouzení fenoménu tzv. transgeneračního domácího násilí. S největší pravděpodobností jde o jeho trestně postižitelnou formu, ve které dominuje hrubé psychické týrání, jehož se po dobu delší jednoho roku měl dopouštět obviněný M. K. vůči své babičce B. K., a to v jejich společně sdíleném obydlí.

Skutkovou podstatou, která v oblasti trestního práva hmotného „kmenově“ zastřešuje všechny formy domácího násilí, je trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 trestního zákoníku.

Zločinu týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, 2 písm. d) trestního zákoníku se dopustí ten, kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí a páchá takový čin po delší dobu. Objektem tohoto trestného činu je zájem společnosti na ochraně všech osob žijících ve společném obydlí před tzv. domácím násilím. Pokud jde o charakter trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 trestního zákoníku z hlediska časového, jedná se podle aktuální vnitrostátní judikatury o trestný čin trvající.

Z usnesení velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2014 č. j. 15 Tdo 887/2014-I.-101 vyplývá charakteristika trestného činu podle § 199 trestního zákoníku, pro který (cit.) *„je typické jeho souvislé páchání nerozpadající se do dílčích útoků, neboť právě tak je založen znak týrání ve výše vymezeném smyslu. Právě v celistvém, na dílčí skutky nedělitelném, souhrnu zdánlivě samostatných jednání pachatele trvajícím nikoli po nepatrně krátkou dobu tkví jádro věci. K tomu je třeba doplnit, že týrání vlastně představuje vyvolání a udržování stavu vnímaného poškozeným jako v zásadě setrvalý stav negativních pocitů, vnitřní nepohody a obav, byť tento stav může být vyvolán dílčími konkrétními jednáními obviněného (pachatele) udržujícími či prodlužujícími tento setrvalý stav, a to až do okamžiku jeho ukončení.“*

Výše citovaným rozhodnutím, přestože jím došlo k zásadnímu obratu v posuzování charakteru trestného činu podle § 199 trestního zákoníku z hlediska časového, nebyl ovšem změněn výklad pojmu „týrání“. Nadále zůstává v tomto směru platné starší rozhodnutí Nejvyššího soudu, publikované pod č. 20/2006 Sb. rozh. tr., podle kterého se u „týrání“ nemusí jednat o jednání soustavné a trvalé, neboť trvání se posuzuje vždy v závislosti na intenzitě týrání, takže se buď může jednat o intenzivní, byť i krátkodobé jednání (příčemž následky na zdraví nemusí vzniknout), nebo sice méně intenzivní (v podstatě přestupkové), ovšem delší dobu trvající zlé nakládání, vyznačující se ovšem v obou případech vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti, a to v oblasti jak fyzické, tak psychické.

Přečinu nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1, 2 písm. c) trestního zákoníku se dopustí ten, kdo jinému vyhrožuje usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou takovým způsobem, že to může vzbudit důvodnou obavu a uvedený čin spáchá se zbraní.

Objektem tohoto trestného činu je zájem na ochraně jednotlivce proti některým závažným výhrůžkám. Ve vztahu k jednání naplňujícímu znaky tohoto trestného činu je třeba rozlišovat, zda jde jen o vyhrožování a vzbuzení důvodné obavy, anebo – jako je tomu u trestného činu podle § 199 trestního zákoníku – zda jde co do tvrdosti a intenzity jeho zamýšleného působení na oběť již o týrání. Je nutné připustit, že za určitých okolností se mohou tyto dva znaky překrývat, neboť jak bylo shora vyjádřeno, vyhrožování musí být způsobilé vzbudit důvodnou obavu, za niž se považuje vyšší stupeň tísnivého pocitu zla, kterým je vyhrožováno.¹⁵ Jinými slovy řečeno – i nebezpečné vyhrožování, tedy z psychologického hlediska tzv. psychické násilí, může být za splnění zákonných podmínek jednou z forem týrání podle § 199 trestního zákoníku.

¹⁴ Srov. Čírtková, L. Forenzní psychologie. 3. vydání. Plzeň: Nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. 257-263 s.

¹⁵ srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 7. 2009 sp. zn. 8 Tdo 804/2009

Nezbytné je připomenout, že obviněnému M. K. je v podaném žalobním návrhu pod bodem 1) vytýkáno psychické týrání jeho babičky B. K. v době od počátku roku 2018 do 11. 3. 2019, spočívající (ve stručnosti vyjádřeno) v opakovaných hanlivých a vulgárních nadávkách, výhrůžkách usmrčením, a to nejen osoby samotné poškozené, ale i jejího syna O. K. (otce obviněného), doprovázených poškozováním zařízení bytu a ničením osobních věcí poškozené.

Poškozená B. K. do protokolu o výsledku svědka ze dne 9. 4. 2019 podrobně popsala jednotlivé incidenty obviněného, k nimž došlo v jejich společném obydlí. Uvedla, že v důsledku neakceptovatelného chování spolubydlícího vnuka trpěla nepřetržitě úzkostí, obávala se nejen o sebe, ale i o své blízké, neboť (cit.) „(...) Vyhrožoval mi i tím, že něco udělá synovi O., že mu vydloube oči, uřízne hlavu a vyhodí ji z okna, aby to všichni viděli (...)“ Poškozená B. K. byla ve svém bytě přítomna také u násilnického jednání obviněného, jehož se měl dopustit dne 11. 3. 2019 vůči svému otci O. K. a které je popsáno v nyní zrušované části výroku usnesení o zastavení trestního stíhání označené bodem 4. Poškozená vypověděla (cit.) „(...) O. v bytě viděl strženou stěnu a rozbité dveře v chodbě. Otevřel dveře do pokojíku a M. se ptal, co to znamená. Oba mluvili klidně. O. mu domlouval (...) Pak M. začal říkat, Semínko, my se musíme zabít. Bavili se něco o letadle (...) Já jsem šla z kuchyně a nakoukla jsem k nim do pokoje a viděla jsem, že M. držel O. pistolí u hlavy ze strany. Byla to asi černá pistole. Oba stáli a O. se asi bránil a při tom oba spadli na gauč. O. si při tom nějak odřel nohu (...) Když proběhl ten incident s pistolí, tak M. plakal, šel do kuchyně, tam vzal nůž a řekl, že se řízne a že to skončí (...) Z M. mám velký strach (...)“

Poškozený O. K. uvedl do úředního záznamu o podaném vysvětlení, sepsaného ve dnech 11. a 12. 3. 2019, že dne 11. 3. 2019 v něm jednání jeho syna M. K. vzbudilo důvodnou obavu. Podle jeho názoru se obviněný choval jako „nepřičetný“ a domnívá se, že v takovém stavu je schopen „skutečně všeho“. Upozornil, že obviněný je mstivý a může ublížit jak svým blízkým, tak i sám sobě, o čemž v minulosti již přesvědčil. Inkriminovaného dne se snažil synovi domluvit, protože krátce před tím zničil v bytě své babičky B. K. několik jejích věcí. Syn M. reagoval na jeho výčitky takovým způsobem, že vytáhl pistolí, se kterou mu mířil do obličeje a současně řekl, že zabije celou rodinu. Podařilo se mu syna chytit a zpacifikovat. Následně chtěl M. uklidnit. Obviněný však nereagoval, vzápětí odešel do kuchyně, vzal do ruky nůž a křičel, že se podřeže. Popisovaný incident se odehrál v bytě B. K., v němž několik měsíců přebývá obviněný M. K.

Se zřetelem ke shora uvedeným kritériím jednočinného souběhu a s přihlédnutím k tomu, že obviněný zřejmě páchal za výše popsaných skutkových okolností trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, 2 písm. d) trestního zákoníku, je možno konstatovat, že v rámci tyranského jednání obviněného M. K. byly jeho dílčím jednáním ze dne 11. 3. 2019 (zcela bezpečně spadajícím do časového rámce od počátku roku 2018 do 11. 3. 2019) a tvořeným výše definovaným projevem vůle obviněného, zasaženy současně dva různé individuální objekty ochrany (tedy nejen zájem na ochraně jednotlivce – poškozeného O. K. – proti některým závažným výhrůžkám, ale také společenský zájem na ochraně poškozené B. K. před tzv. domácím násilím). Jinými slovy vyjádřeno – jednání obviněného M. K. vůči poškozenému O. K., které je popsáno v části výroku uvedené pod bodem 4. usnesení státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v [redacted] ze dne 31. 5. 2019 č. j. [redacted], bylo kauzální jak pro vznik následků v oblasti ochrany práva poškozeného O. K. před nebezpečným vyhrožováním (§ 353 trestního zákoníku), tak současně pro vznik následků v oblasti státem poskytované ochrany poškozené B. K. před projevy tzv. domácího násilí (§ 199 trestního zákoníku).

O tom, že oba trestné činy [tedy přečin nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1, 2 písm. c) trestního zákoníku a zločin týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, 2 písm. d) trestního zákoníku] byly spáchány obviněným v jednočinném souběhu, nemůže být pochyb. O ideální konkurenci se jedná tehdy, když shodným jednáním jsou zasaženy různé individuální objekty ochrany, a tím způsobeny různé právně významné následky. Shoda jednání i při odlišném následku totiž zakládá jednotu skutku.

Z hmotněprávního hlediska se jedná bezpochyby o tzv. trvajícím delikt, představující podle teorie trestního práva jeden skutek, jehož se pachatel dopouští tím, že zaviněně udržuje jím vyvolaný protiprávní stav. Tento trestný čin je dokonán způsobením protiprávního stavu v okamžiku, kdy jsou naplněny všechny zákonné znaky jeho skutkové podstaty, ukončen je buď odstraněním tohoto protiprávního stavu, anebo – vzhledem k ustanovení § 12 odst. 11 trestního řádu – sdělením obvinění,

resp. s účinností od 1. 1. 2002 vzhledem k novele trestního řádu, provedené zákonem č. 265/2001 Sb., až okamžikem oznámení (doručení) usnesení podle § 160 odst. 1 trestního řádu o zahájení trestního stíhání obviněnému (ev. také doručením návrhu na potrestání obviněnému). V této souvislosti zbývá ještě doplnit, že ustanovení § 11 odst. 3 trestního řádu a § 12 odst. 12 trestního řádu nelze u dílčích jednání trvajících deliktu, na rozdíl od dílčích útoků pokračujících trestných činů (§ 116 trestního zákoníku), aplikovat.

To ve svém důsledku znamená, že státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v [REDAKCE] rozhodla v nyní přezkoumané věci o stejném skutku dvakrát. Usnesením ze dne 31. 5. 2019 č. j. [REDAKCE] v části jeho výroku uvedeném bodem 4., vydaným podle § 172 odst. 1 písm. d) trestního řádu s odkazem na v § 11 odst. 1 písm. l) trestního řádu, vytvořila překážku věci rozhodnuté ve smyslu § 11 odst. 1 písm. h) trestního řádu ve vztahu k témuž skutku, pro který pod označením 1) podala dne 5. 6. 2019 na obviněného obžalobu k Okresnímu soudu v [REDAKCE] a jež posoudila jako zločin týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, 2 písm. d) trestního zákoníku.

K naprosto shodnému pochybení ze strany státní zástupkyně došlo i v případě dalšího stíhaného skutku obviněného M. K.

Provedeme-li totiž komparaci tzv. popisů skutků, které jsou obsaženy:

A) pod bodem 5. ve výrokové části rozhodnutí státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v [REDAKCE] ze dne 31. 10. 2016 č. j. [REDAKCE] o zastavení trestního stíhání obviněného M. K., jež bylo s poukazem na důvod nepřípustnosti trestního stíhání podle § 11 odst. 1 písm. l) trestního řádu vydáno podle § 172 odst. 1 písm. d) trestního řádu, a

B) pod bodem 2) ve výrokové části obžaloby státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v [REDAKCE] ze dne 5. 6. 2019 č. j. [REDAKCE], která byla na obviněného M. K. podána k Okresnímu soudu v [REDAKCE],

zjistíme, že z důvodu chybného posouzení hmotněprávní otázky jednoty skutku rozhodla státní zástupkyně nyní zrušovanou 5. částí výroku usnesení podruhé o totožném skutku, popsáném v obžalobě pod bodem 2), tam právně kvalifikovaném přečinem výtržnictví podle § 358 odst. 1 trestního zákoníku.

Nyní zrušovanou částí výroku pod bodem 5. usnesení tak státní zástupkyně vytvořila (druhou) překážku věci rozhodnuté ve smyslu § 11 odst. 1 písm. h) trestního řádu [REDAKCE] okresnímu soudu pro případné další řízení o stejném skutku.

S ohledem na opakující se pochybení státní zástupkyně v předmětné věci postačí pouze odkázat na výše prezentovaný doktrinální výklad, citovanou judikaturu i přijaté právní závěry a toliko doplnit, že v tomto (druhém) případě měl být předmětný skutek obviněného posouzen v rámci přípravného řízení jako jednočinný souběh trestných činů výtržnictví podle § 358 odst. 1 trestního zákoníku, poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 trestního zákoníku a nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1, 2 písm. c) trestního zákoníku, jichž se měl dopustit obviněný M. K., neboť se dne 11. 3. 2019 kolem 16.00 hodin na ulici před domem, v němž bydlí jeho matka D. K. (tj. na místě veřejnosti přístupném) dopustil výtržnického a násilnického jednání, když přineseným teleskopickým obuškem poškodil zadní světla i zadní registrační značku zde zaparkovaného osobního motorového vozidla z majetku své matky, čímž způsobil D. K. škodu 8.900,-Kč, současně své matce opakovaně vyhrožoval zabitím a přivodil tak poškozené D. K. strach o život, tedy svým (shodným) jednáním se obviněný dopustil jednak na místě veřejnosti přístupném výtržnosti, jednak poškodil cizí věc, a způsobil tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou a v neposlední řadě jinému vyhrožoval usmrcením takovým způsobem, že to může vzbudit důvodnou obavu a uvedený čin spáchal se zbrání.

Zbývá zmínit, že v případě posuzování souběhů dvou (respektive více) trestných činů, z nichž jeden je vyjmenován v § 163 odst. 1 trestního řádu a druhý nikoliv, měla státní zástupkyně při svém rozhodování vzít v potaz skutečnost, že trestní stíhání se po odepření (zpětvzetí) souhlasu poškozeným může vést pouze pro ten trestný čin, který není mezi vyjmenovanými v odstavci prvním § 163 trestního řádu, přitom však nelze trestní stíhání pro takový trestný čin, u něhož poškozený odmítl dát (vzal zpět) souhlas k jeho trestnímu stíhání, zastavit podle § 172 odst. 1 písm. d) trestního řádu. Obviněnému M. K. mělo být sděleno, že stíhané skutky budou v důsledku odepření souhlasu

poškozenými posuzovány jenom jako trestné činy, ohledně nichž není nutný souhlas poškozených (§ 160 odst. 6 trestního řádu, popř. v souvislosti s podáním obžaloby § 176 odst. 2 trestního řádu). V odůvodnění obžaloby pak měla vyložit, z jakých důvodů skutky nejsou posuzovány také jako trestné činy, vyjmenované v § 163 odst. 1 trestního řádu, ohledně kterých by se jinak také vedlo trestní stíhání, nebýt odepřené souhlasu poškozených.

V návaznosti na všechny tyto závěry je z hlediska posuzované trestní věci obviněného M. K. podstatné to, že zásada „ne bis in idem“ – zákaz dvojího souzení a potrestání za týž čin (skutek) – ve smyslu článku 4 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod brání též trestnímu stíhání a odsouzení toho, proti němuž dřívější trestní stíhání o témže skutku meritorně skončilo pravomocným rozhodnutím státního zástupce o zastavení trestního stíhání, a toto rozhodnutí nebylo zrušeno. Na tento případ dopadá – jak je již uvedeno výše – znění § 11 odst. 1 písm. h) trestního řádu.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem nemůže usnesení státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v [REDAKCE] ze dne 31. 5. 2019 č. j. [REDAKCE] v části výroku uvedené pod body 4. a 5., jímž bylo podle § 172 odst. 1 písm. d) trestního řádu ve spojení s § 11 odst. 1 písm. l) trestního řádu zastaveno trestní stíhání obviněného M. K., obstát z hlediska zákona. Proto bylo v souladu s ustanovením § 174a odst. 1 trestního řádu v této části zrušeno.

S přihlédnutím ke skutkovým okolnostem protiprávního jednání obviněného M. K. a podanou obžalobu, postačuje pro zhojení zjištěných nedostatků samotné vydání kasačního usnesení podle § 174a odst. 1 trestního řádu.

Právním názorem, který ve svém rozhodnutí vyslovil nejvyšší státní zástupce, je státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství [REDAKCE] nadále vázána (§ 174a odst. 3 trestního řádu).

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení n e n í stížnost přípustná (§ 141 odst. 3 věta první trestního řádu).

V Brně dne [REDAKCE] 2019